

Warszawa, dnia 13.02.1965 r.

DEPARTAMENT PROGRAMOWY
MINISTERSTWA OŚWIATY

W a r s z a w a

W związku z nadesłanym nam do zaopiniowania projektem programu nauczania na kursach z zakresu pedagogiki specjalnej, kształcących wychowawczynie przedszkoli specjalnych dla dzieci przewlekle chorych, uprzejmie przesyłamy następujące uwagi:

Programy poszczególnych przedmiotów podbudowujących i wzmacniającą wiedzę uczestniczek kursu (anatomia, fizjologia, psychologia i psychopatologia, pedagogika specjalna oraz schorzenia dziecięce) nie nasuwają zasadniczych uwag. Jedyne należy zaznaczyć, że powinna być szerzej uwzględniona anatomia i fizjologia układu nerwowego oraz wprowadzona pedagogika ogólna (wybrane zagadnienia) oraz wybrane zagadnienia z socjologii i patosocjologii (wobec tego rozszerzona siatka godzin).

Natomiast "Uwagi wstępne" oraz "Metodyka wychowania w przedszkolach specjalistycznych" wymagają - zdaniem naszym - nie tylko wielu uzupełnień, ale zasadniczo innej koncepcji uwzględniającej swoistość pracy w przedszkolach zakładów leczniczych. Recenzowany projekt programu w tych dwóch działkach jest właściwie adaptacją programu przedszkoli dzieci normalnych (nawet bez uwzględnienia nowych prądów tej dziedziny pedagogiki ogólnej) do zakładów leczniczych przez proste wstawienie pewnych zagadnień, które dodatkowo mają być przez wychowawczynie tych dzieci uwzględnione. Dla zrozumiałych powodów takie ujęcie rzeczy jest niewystarczające.

Zrobiliśmy jednak korektę przysłanego nam projektu z tym, że Instytut wtedy, gdy będzie mu powierzono organizowanie kursu dla wychowawczyń przedszkolnych dla dzieci chorych - zorganizuje zespół specjalistów, który pod kierownictwem doc. J. Doroszewskiej program tego działu metody opracuje.

M. Grogowska

Ad. metody pracy / str.20 /

Zupełnie nie uwzględniony jest punkt widzenia dzieci leżących i ciężiej chorych. Trzeba to koniecznie uzupełnić.

Ad II. § 2. Sformułowanie nieściśle. Proponuję: " Oparcie pracy wychowawczej w przedszkolach dzieci chorych na dobrej znajomości aktualnych potrzeb dziecka chorego i umiejętności ich zaspokojenia z uwzględnieniem typu schorzenia, jego ciężkości i zewnętrznych ~~warunków~~ warunków leczenia."

- Przed § III należy ustawić niezbędny dział: / wielki brak tego działu w programie / Wiedza o swoistym wpływie poszczególnych ~~schorzeń~~ schorzeń na psychikę dziecka chorego , / oraz o swoistych potrzebach dziecka / danym schorzeniem ..

- III. § 1. przed brakami poznawczymi należy wymienić jako /a/ braki uczuciowe, najistotniejsze dla dziecka w tym wieku.

- punkt /c/ " wydolności " trzeba inaczej sformułować, a mianowicie: oraz warunków wydolności "

ad III,2 trzeba dodać: " i aktualnej wydolności oraz różnych warunków leczenia."

ad III 3 dodać: "oraz wiązanie z życiem bieżącym. "

ad IV - trzeba dodać po słowach: " ze względu na " - " stopień niewydolności dziecka i stopień jego unieruchomienia/ jeśli leżące - to jak unieruchomione / jeśli chodzące - stopień swobody ruchu /.

ad V. Zamiast "wygląd" przedszkolnego ogrodu " - "warunki zewnętrzne przedszkola " oraz organizacja ogrodu" - zamiast tekstu podanego - proponuję:

ad VI : organizacja i formy współpracy z domem dziecka oraz z innymi pracownikami zakładu, zwłaszcza lekarzem, pielęgniarkami i salowymi/.

Ad VII / str.21 / " Metodyka wychowania fizycznego ". Wstawić niezbędne:

" Zapoznanie się ze swoistościami zubożeń i deformacji kinestatycznych dziecka prócz zahamowań warunkowanych chorobą lub sposobem leczenia, brak szerokiego, swobodnego ruchu; brak przedmiotów na których dziecko chore ćwiczyłoby w sposób naturalny, sprawność ruchowa i sytuacji wymaga sprawnej reakcji ruchowej; brak rówieśników na jednakowym poziomie sprawności ruchowej / - punkty 1,2,3 powinny być / ważne! / ujęte wspólną klamrą z tekstem: " w uzależnieniu od rodzaju schorzenia, jego siły i sposobem leczenia / według ścisłych wskazań lekarskich/".

Uwagi dotyczące programu z Metodyki wychowania
w przedszkolach specjalnych dla dzieci przewlekle chorych.

Ten dział programu / najbardziej specjalistyczny / jest skonstruowany w swej części szczegółowej / metodyka wychowania fizycznego, mowy ojczystej, poznawanie przyrody, zajęć artystyczno-techniczne i początkowo *porządkowe* *gospodarskie*, muzykalnienie, zabawa i organizacja zajęć / w ten sposób, jak gdyby program dla dzieci zdrowych został tylko opatrzony pewnymi / zbyt zresztą / nielicznymi wstawkami specjalistycznymi. Część pierwsza - ogólna - jest co prawda ujęta pod kątem widzenia specjalistycznym, ale nie uwzględnia w pełni podstawowych spraw. A mianowicie:

Ad. I. Cele:

Pominięto cel zasadniczy, który powinien być wymieniony na pierwszym miejscu: stworzenia warunków właściwych dla dobrego samopoczucia *nie* chorego dziecka przedszkolnego w celu *umocnienia* *wolności* jego sfery uczuciowej zaburzonej przez sytuację w jakiej się znalazło / lęk w obcym środowisku, trudności adaptacyjne, wpływów różnego rodzaju stressów/.

- należy dodać / po § 1 / stworzenie warunków uczynniania procesu poznawczo-uczuciowych, kinestatycznych"

~~ad. po:~~ "kompensacja niedoborów" trzeba dodać: likwidowanie /lub zmniejszanie/nadmiarów przeżyć "

- ad 3 dodać: "możliwie najpełniejszy ... rozwój dziecka"

Ustęp zatytułowany " Rodzaje ćwiczeń ruchowych " powinien rozpoczynać się również od zastrzeżenia, że muszą być ściśle podporządkowane zleceniem lekarskim. Np. dodam w nawiasie: / w ramach zleceń lekarskich są do uwzględnienia następujące formy:/* Dodać punkt: " Uzasadnienie potrzeby usprawniania ruchowego dziecka leczącego się w zakładzie leczniczym / w ramach zleceń lekarskich /

Ad VIII " Metodyka mowy ojczystej i poznawanie przyrody " - Ostatnie słowo zmieniałabym " i ludzi " Dodałabym / ważne! /:

" Potrzeba wyrażania myśli słowami związane z potrzebami uczuciowymi dziecka chorego / potrzeba porozumiewania się, potrzeba ekspresji własnej, potrzeba przeżyć uczuciowych wywoływanych dobrym zrozumieniem mowy / opowiadania, wierszyki itd./, tu również : potrzeba przeżyć estetycznych, opartych na słowie. "

Jako punkt 4-ty dodałabym tekst następujący: " Znaczenie wiązanie nauki mowy ojczystej z poznawaniem świata otaczającego. "

Ad VIII ,4. ~~Zacząłabym ten punkt od:~~ " Bezpośrednie zetknięcie się z przedmiotami, zjawiskami i ludźmi w działaniu. " Potem : " Pomoce naukowe: przede wszystkim dążenie do tego aby materiał dydaktyczny / rzeczy i zjawiska były naturalne / a zetknięcie z ludźmi osobiste / listowne itd /.

Ad 7 - Niezrozumiałe: " Opowiadanie jako forma? " chyba " ekspresja ruchowa i mimiczna przy opowiadaniu, różne formy inscenizowania. "

Ad 9 Dodałabym do rozmów z grupą dzieci tekst: " oparte na naturalnym współżyciu z ~~dziewkami~~ dziećmi. "

b/ Niezrozumiałe: " Ograniczanie własnego udziału....." / udział wychowawcy zawsze musi być gorąco zaangażowany. Chybaż ~~to~~ troska o to, by dziecko mogło się wypowiedzieć samo. "

Ad 10 "Opowiadania dzieci" dodałabym : " w biegu przybliżania świata do łóżka chorego". W związku z tym wykreśliłabym dalsze zdanie / po słowie "logicznej"/: przybliżanie otaczającej "rzeczywistości do łóżka dziecka chorego"

~~X~~ 11. Zamiast " powtarzanie "..... " reprodukowanie swobodne przez dzieci opowiadań itd. Na końcu tego punktu dodać należy umieszczone później / w pkt.15 / zdanie: " Rozmowy z dziećmi na temat opowiadania. Inszenizacje. Przedstawienia kukiełkowe. "

12. Punkt ten umieściłabym przed pkt.12-tym jako bardziej istotny.

13. Tekst w nawiasie niejasny; proponuję: "/ na podstawie własnego przeżycia lub zaproponowanego dziecka obmyślenia....." itd.

*Przepraszam!
Pierwszy etap*

14 Dodałabym : " Technika sprawdzania "

Ad 16 Po " Literatura dla dzieci " " ilustracja książek i pism " oraz po zakończenie punktu: " sposoby zachęcenia do korzystania z książek i pism ".

numeracja oryginalna: proponujemy być punkt 100. proponujemy
Ad VIII. Poznananie przyrody. Ten punkt dodałabym przed punktem ~~VIII~~ jako bardziej istotny dla naszego dziecka. Zatytułowałabym ten punkt: " Poznananie świata i ludzi ".

Zacząć należy od tekstu: " Swoistości procesu poznawczo-emojonalnym dzieci chorych leczonych w zakładach leczniczych ze szczególnym uwzględnieniem czynnika emocjonalnego. Budzenie zaciekawienie / sposoby / i budzanie na tym tle zaczątki wiedzy o świecie. Rola poznawania świata dla samopoczucia dziecka chorego / odsunięcie tęsknoty różnych stressów, i realizowanie potrzeby rozwojowej/, ułatwienie adaptacji.

IX. Zajęcia artystyczno-techniczne.

Po słowie " dzieci " dodać " chorych ", zwłaszcza unieruchomionych"

IX.1. Po " wycieranie " i " wydzieranie " ; po stemplowanie"- " Wytwory z tworzyw ~~szklanych~~ naturalnych / słoma, szyszki, zołędzie i inne/

IX,2 Po " Metody pracy z dziećmi " trzeba by wstawić tekst: "Podstawową zasadą metody pracy w przedszkolu jest grupowanie różnorodnych zajęć dzieci z zastosowywaniem różnych technik w ramach realizowania w ciągu dnia jednego tematu (np. tematy: "sad na wiosnę" czy "liście jesienne" itd. realizowane za pomocą bezpośredniej obserwacji śpiewu, wierszyka, tańca, technik plastycznych i innych)

XI.1 po słowie "gotowanie" trzeba wstawić tekst: "Umiejętne stosowanie tych zajęć nawet z dziećmi leżącymi".

XII. Po "Umuzycznienie" brak tekstu: "Znaczenie umuzycznienia dla dzieci chorych i kalek. Znaczenie piosenki w życiu zbiorowym. Znaczenie rytmiki jako czynnika harmonizującego ogólnie układ nerwowy i usprawniającego kinestetycznie.

XII.4 Dlaczego wyeliminowanie perkusji na oddziałach Little'a? Raczej pożądana ^{perk} właściwie stosowana. Więc proponujemy tekst: "Znaczenie orkiestr dziecięcych (w tym perkusyjnych) na oddziałach dziecięcych (znaczenie usprawniające perkusji właściwie stosowanej na oddziałach Little'a)".

(Różnica z metodą ośrodków pracy stosowaną w szkole: tu - na podstawie terapii zabawowej, a więc bez elementów odpowiedzialności ze strony dziecka za wynik pracy).

XIII.1. Pośłowie "krzyk" - "pozna znaczenie zabawy." //

XIII. Za mało uwzględniony problem zabawki (bardzo istotny dla dzieci chorych).

Ustęp: "Częsta zmiana zabawek" przenieść na koniec XIII, 2. "Kierowanie zabawą dziecka", "Materiał do zabawy" zostawić na końcu punktu 1-go. Punkt 2-gi proponuję zacząć od tekstu: "zabawki", Znaczenie i rola zabawki w życiu dziecka chorego, zwłaszcza leżącego w zakładzie leczniczym. Najbardziej odpowiednie zabawki pod względem potrzeb rozwojowych, kompensacyjnych, samopoczuciowych, higienicznych", potem tekst z programem: "Odpowiedni wybór ...

XIV Organizacja zajęć: po słowie "taras?" niezbędne słowo "ogród"

XV "Osobowość wychowawczyń... to jako punkt 2-gi niezbędne: "Pełne poczucie odpowiedzialności".

ad 2 (proponuję przesunięcie numeracji wobec wstawienia p.2-go): zamiast "sytuacja" - "potrzeb?"

ad 3 dodać koniecznie: "Znajomość swoistych psychicznych odchyleń od normy dziecka chorego".

Jako punkt ostatni (13-ty) potrzebne: "Uszoldnienie plastyczne i muzyczne".

J. J. J.